

MEMÒRIA

de les activitats de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona de l'any 2007

Objectius i projectes

Com en els anys anteriors, des de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT) s'ha continuat amb la política de concentració dels arxius parroquials. Al llarg de l'any 2007 es va disposar la documentació de 34 fons parroquials, dels quals 8 són nous, per altra banda, s'han ingressat els fons personals de Mn. Emilià Clemente Alpuente i de Mn. Jaume Ciurana Sans, així com, des de l'Arxiu de la Cúria, s'han transferit els expedients matrimonials de l'any 2006 i altra documentació administrativa moderna.

Enguany l'AHAT ha iniciat una campanya de concentració de tots els testaments atorgats davant rector que es conserven als arxius parroquials, tant els antics com també dels contemporanis, per tal que puguin conservar-se de manera adequada, sobretot en uns moments en què moltes parròquies no tenen rector resident. Aquests són introduïts en una base de dades i posteriorment es facilitarà als rectors de les parròquies l'índex corresponent. Actualment es compta amb més de 4.000 registres entrats.

El treball intern de l'arxiu s'ha basat fonamentalment a organitzar, classificar, descriure i informatitzar aplicant la Normativa de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). D'una banda en els fons documentals ingressats durant l'any 2007 s'ha optat per realitzar inventaris sumaris que permeten formalitzar l'acta de lliurament i alhora en permeten la localització. Un altre nivell del tractament dels fons ha estat la revisió i informatització dels instruments de descripció dels fons parroquials de Banyeres del Penedès, el Montmell, Calafell, Bonastre, Arbolí, l'Argilaga, Rocafort de Vallbona, Llorenç de Rocafort, Valldossera i del fons de la Família Foxà. Durant el transcurs d'aquest any s'ha acabat l'inventari de la sèrie de dispenses matrimonials des del segle XVII fins l'any 1900, les qual estan en procés d'informatització, i també s'ha iniciat l'inventari de la sèrie d'expedients matrimonials que es va iniciar al segle XVIII.

Seguint la política de conservació i restauració iniciada els anys anteriors, el taller de restauració del monestir de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona ha restaurat dos llibres sacramentals de la parròquia de la Mussara de mitjans del segle XIX i el *Llibre de la causa pia del excelentísimo señor Antonio Agustín que contiene algunas noticias o instrucciones sobre conservación y adornos de la capilla del Santísimo de esta Santa Iglesia*, del segle XVI, procedent de l'Arxiu Capítular. Les professores M. Àngels Balliu Badia i Rosa M. Rocabayera Viñas, de l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya, juntament amb la

restauradora Maria Mauri, van realitzar un projecte de conservació i restauració de la butlla «Inter Primas Hispaniarum» del papa Urbà II de l'any 1091 i del Còdex A i B de Benet de Rocabertí del segle XII-XIV, les quals actualment estan en procés de restauració.

En l'àmbit de la col·laboració amb les institucions, cal destacar la subvenció de 9.000 EUR atorgada per la Diputació de Tarragona per adquirir un lector de microfilms, els convenis signats amb el Consell Comarcal del Tarragonès per ajudar a difondre els fons documentals de l'arxiu, amb l'IES Vidal i Barraquer per tenir dos alumnes en pràctiques, i amb la borsa de treball de la URV per acollir dos alumnes d'Història en règim de pràctiques.

Durant aquest any ens vam acollir al programa de subvencions del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya presentant el projecte de catalogació dels fons parroquials de l'arxiprestat del Baix Penedès —Banyeres del Penedès, Bonastre, Calafell, el Montmell i Valldossera— dipositats a l'AHAT, sol·licitant una subvenció de 5.000 EUR del total del cost valorat en 10.000 EUR.

Respecte a la difusió de l'AHAT destaca la presentació del seu web i del butlletí electrònic *Quinque Libri*, d'informació de l'arxiu, així com l'organització d'un curs d'introducció a la paleografia i la presentació del llibre *Poblet, senyor feudal. La documentació de l'Arxiu de Poblet (Armari III)*.

Personal

Manuel M. Fuentes Gasó, pvre., director de l'AHAT

Joan M. Quijada Bosch, tècnic de l'arxiu

Teresa Salort Volart, administrativa

Lorena Álvarez Griño, estudiant d'història de la URV en pràctiques durant el curs 2006-2007

Nagore del Valle Geli, estudiant d'història de la URV en pràctiques durant el curs 2007-2008

Gna. Dolors Aguiló Rovira, voluntària

Joan Queralt Vidal, voluntari

Jordi Blanch Vidal, voluntari

Lluís M. Moncunill Cirac, voluntari

Joan Cañas Folch, voluntari

Formació del personal

- Visita de treball a l'Arxiu Diocesà de Solsona.
- Curs sobre conservació i organització de col·leccions fotogràfiques organitzat per l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya.
- Els dies 8 i 9 de novembre, assistència a les jornades «Archivos para todos» a Bilbao organitzades conjuntament entre els tres arxius diocesans del País Basc.

Infraestructura

Adquisició d'un lector de microfilms CANON MS 300 II gràcies a la subvenció de 9.000 € atorgada per la Diputació de Tarragona.

Moviment i tractament de fons:

Nous fons dipositats

Parroquials

- Arbolí. Parròquia de Sant Andreu (1768-1980), 0,36 ml
- Ardenya. Església de Sant Jordi (1868-1977), 0,12 ml
- Febró, La. Parròquia de Sant Esteve (1773-1922), 0,24 ml
- Glorieta. Parròquia de Santa Maria (1867-2006), 0,12 ml
- Irles, Les. Parròquia de Sant Antoni de Pàdua (1868-1955), 0,12 ml
- Llorenç de Rocafort. Parròquia de Sant Abdó i Sant Senén (1790-1969), 0,24 ml
- Rocafort de Vallbona. Parròquia de la Transfiguració del Senyor (1773-1960), 0,48 ml
- Voltes, Les. Església de la Concepció de Maria (1945-1960), 0,12 ml

Ingressos de documentació de fons existents

Parroquials

- Aleixar, L'. Parròquia de Sant Martí Bisbe (1897-2002), 1,68 ml
- Alforja. Parròquia de Sant Miquel Arcàngel (1591-1989), 2,88 ml
- Altafulla. Parròquia de Sant Martí (1316-2002), 0,96 ml
- Argentera, L'. Parròquia de Sant Bartomeu Apòstol (1670-1958), 1,20 ml
- Borges del Camp, Les. Parròquia de l'Assumpció (1852-1991), 0,36 ml
- Bràfim. Parròquia de Sant Jaume Apòstol (1852-1964), 0,36 ml
- Cambrils. Parròquia de Santa Maria (1707-1985), 1,56 ml
- Castellvell del Camp. Parròquia de Sant Vicenç (1770-1989), 0,48 ml

Constantí. Parròquia de Sant Feliu Màrtir (1554-1997), 0,96 ml
Creixell. Parròquia de Jaume Apòstol (1827-1999), 0,48 ml
Duesaigües. Parròquia de Santa Maria (1616-1840), 0,24 ml
Maldà. Parròquia de Santa Maria (1773-1978), 0,48 ml
Masó, la. Parròquia de Santa Magdalena (1956-1970), 0,12 ml
Nalec. Parròquia de Sant Jaume Apòstol (1773-1930), 0,24 ml
Passanant. Parròquia de Sant Jaume Apòstol (1679-1981), 0,24 ml
Pira. Parròquia de Sant Salvador (1815-1959), 0,36 ml
Riera de Gaià, La. Parròquia de Santa Margarida (1808-1984), 0,96 ml
Riudecols. Parròquia de Sant Pere Apòstol (1634-1997), 0,60 ml
Riudoms. Parròquia de Sant Jaume Apòstol (1865-1919), 0,12 ml
Rocallaura. Parròquia de Sant Llorenç Màrtir (1711-2003), 0,24 ml
Rourell, El. Parròquia de Sant Pere Apòstol (1629-1990), 0,84 ml
Sant Martí de Maldà. Parròquia de Sant Martí (1851-1950), 0,48 ml
Selva del Camp, La. Parròquia de Sant Andreu Apòstol (1846-1996), 0,72 ml
Tarragona. Parròquia de Sant Joan Baptista (1863-1939), 1,20 ml
Vallbona de les Monges. Parròquia de Santa Maria.(1628-1980), 0,12 ml
Vallfogona de Riucorb. Parròquia de Santa Maria (1852-1987), 0,24 ml

Transferències de la cúria i organismes diocesans

Fons del Vicariat i Oficialat Eclesiàstic

Expedients matrimonials 2006 (n. 1-1800), 2,16 ml

Fons personals

Mn. Jaume Ciurana Sans [1940-2006], 5,98 ml

Mn. Emilià Clemente Alpuente.[1980-2006], 0,36 ml

Total de volum de documentació dipositada: 28,42 ml

Usuaris, consulta i préstecs

Al llarg de l'any 2007 el personal de l'AHAT va atendre 1.134 usuaris a la sala de consulta amb un volum total de 5.670 unitats documentals consultades.

Des del mes de febrer de 2007, en què es va presentar el web de l'Arxiu fins a finals d'any ha rebut 4.680 visites i 50 consultes d'usuaris externs a través d'aquest mitjà.

Instruments de treball

Revisió d'antics inventaris adaptant-los a la normativa de descripció arxivística de Catalunya (NODAC).

Fons de la Família Foxà (1223-1921), 6,84 ml., en procés d'edició

Fons parroquial de Santa Eulàlia de Banyeres del Penedès (1603-1948), 0,48 ml

Fons parroquial de Bonastre (1730-1867), 0,24 ml

Fons parroquial de la Santa Creu de Calafell (1518-1936), 1,44 ml

Fons parroquial de Sant Simó Apòstol de Fontscaldes (1753-1905), 0,12 ml

Fons parroquial de Santa Maria de Vallfogona de Riucorb (1751-1945), 0,36 ml

Fons parroquial de Sant Vicenç de Castellvell del Camp (1606-1989), 0,60 ml

Fons parroquial de Sant Miquel Arcàngel del Montmell (1528-1876), 1,80 ml

Fons parroquial de Santa Maria de Valldossera (1873-1985), 0,12 ml

Fons parroquial de Sant Joan Baptista de Vinaixa (1361-1362), 0,12 ml

Elaboració de nous inventaris segons la NODAC

Fons parroquial de Sant Roc de l'Argilaga (1773-1996), 0,12 ml

Fons parroquial de Sant Andreu Apòstol d'Arbolí (1708-2003), 0,36 ml

Fons parroquial de Sant Abdó i Sant Senén de Llorenç de Rocafort (1594-1960), 0,24 ml

Fons parroquial de la Transfiguració del Senyor de Rocafort de Vallbona (1744-1929), 0,48 ml

Fons parroquial de Sant Jordi d'Ardenya (1868-1977), 0,12 ml

Fons parroquial de Sant Esteve de la Febró (1773-1907), 0,24 ml

Finalització dels treballs de catalogació de la sèrie de dispenses matrimonials (1685-1941), 29,88 ml, en procés d'informatització.

Inici de la catalogació de la sèrie d'expedients matrimonials que comencen l'any 1770.

Conservació i restauració

El taller de restauració del monestir de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona ha restaurat dos llibres sacramentals de la parròquia de la Mussara: llibre de baptismes, matrimonis i òbits (1834-

1853) i el llibre de baptismes, confirmacions, matrimonis i òbits (1851-1866). Procedent de l'Arxiu Capitular també van restaurar el *Llibre de la causa pia del excelentísimo señor Antonio Agustín que contiene algunas noticias o instrucciones sobre conservación y adornos de la capilla del Santísimo de esta Santa Iglesia*, del segle XVI.

Convenis i col·laboracions institucionals

- Conveni amb l'IES Francesc Vidal i Barraquer per acollir en règim de pràctiques dos estudiants d'un mòdul d'informàtica per tal de desenvolupar el programa de gestió documental de l'Arxiu.
- Conveni a través de la borsa de treball de la URV per tenir dos alumnes d'història en pràctiques.
- El Ple extraordinari del Consell Comarcal del Tarragonès, celebrat el 25 de juny d'enguany, va prendre l'acord d'aprovar el conveni general de col·laboració i cooperació en les activitats de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona. El dia 29 del mateix mes, l'Excm. i Rvdm. Dr. Jaume Pujol Balcells, arquebisbe metropolità de Tarragona i primat, i l'Il·lm. Sr. Carles Sala Roca, president del Consell Comarcal del Tarragonès, el van signar en nom de les dues institucions a les quals representen. L'ans esmentat conveni, que té una vigència de tres anys, els ha de permetre col·laborar en el camp de la cultura, i més concretament encara en el de la formació arxivística i de la preservació i difusió dels fons documentals de l'AHAT.

Difusió

El dia 2 de febrer es va presentar el web de l'AHAT i el primer número del *Quinke libri*, el butlletí informatiu de l'Arxiu trimestral, del qual s'han editat ja quatre números. L'acte públic va ser presidit per l'arquebisbe de Tarragona, Sr. Jaume Pujol Balcells, i hi van intervenir Mn. Manuel M. Fuentes Gasó, director de l'AHAT; Joan M. Quijada Bosch, tècnic de l'Arxiu, ambdós redactors del butlletí, i el Sr. Jordi Altes Martí, creador del web. Aquesta dues noves eines neixen amb el propòsit de donar a conèixer la feina que es fa en aquesta institució i alhora vol ser un instrument per a facilitar la consulta als usuaris.

Els dies 1, 2, 8, 9 i 15 de març es va realitzar, a la sala de consulta de l'AHAT, un Curs d'Introducció a la Paleografia impartit per Daniel Piñol, professor titular de ciències i tècniques historiogràfiques de la Universitat de Barcelona. L'activitat va tenir una càrrega lectiva de 15 hores amb reconeixement d'1,5 crèdits de lliure elecció per a les carreres d'Història, Història de l'Art, Geografia i Dret de la URV. Hi van assistir 30 alumnes.

El dia 4 d'abril l'AHAT va rebre la visita del Sr. Joan Aregio Navarro, president de la Diputació de Tarragona, institució que havia subvencionat l'adquisició del material informàtic tan necessari per a l'Arxiu. En la seva visita va estar acompanyat per l'arquebisbe de Tarragona, Dr. Jaume Pujol Balcells, i el director de l'arxiu, Mn. Manuel M. Fuentes Gasó.

El dia 16 d'abril va tenir lloc, a la plaça que hi ha al carrer Cuirateries, la descoberta d'una placa en memòria de Mn. Salvador Ramon i Vinyes, canonge arxiver de la Catedral de Tarragona i director honorífic de l'AHAT, que a partir d'aleshores dóna nom a l'esmentada plaça. L'acte, que va ser promogut davant l'Ajuntament de Tarragona per l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona i per la Reial Societat Arqueològica de Tarragona, va ser presidit per l'arquebisbe de Tarragona, el Dr. Jaume Pujol Balcells, i el Sr. Albert Vallvé, regidor de l'Ajuntament de Tarragona.

El dia 20 d'abril l'AHAT va organitzar conjuntament amb el Consell Comarcal del Tarragonès i Edicions Cossetània la presentació a Tarragona del llibre *Poblet, senyor feudal. La documentació de l'Arxiu de Poblet (Armari III)*, a càrrec de Mn. Manuel M. Fuentes Gasó, director de l'AHAT, i de l'autor, Valentí Gual i Vilà.

Canal Reus TV va realitzar i emetre un reportatge sobre els fons de l'AHAT.

L'1 d'octubre el Sr. Josep Poblet Tous, president de la Diputació de Tarragona, va visitar l'AHAT i la Biblioteca del Seminari Conciliar Pontifici.

El dia 12 de desembre Mn. Manuel M. Fuentes Gasó, director de l'AHAT, va intervenir en la reunió del Consell de Presbiteri per tal d'explicar la necessitat de concentrar els arxius parroquials i la tasca que s'està duent a terme a l'AHAT, amb la ponència «Necessitat de potenciar una política arxivística pròpia a l'Arquebisbat de Tarragona».

Visites guiades als alumnes de les assignatures d'Arxivística i Mètodes i Tècniques d'Investigació Històrica de la llicenciatura d'història de la URV.

Biblioteca auxiliar i hemeroteca

Donació de llibres per part de la Diputació de Tarragona per a la Biblioteca auxiliar de l'AHAT.

Manuel Maria Fuentes i Gasó, pvre.

Director de l'AHAT

Joan Maria Bosch Quijada

Tècnic de l'AHAT

Tarragona, 2 d'abril de 2008